

Naslagwerk kennisdelingsbijeenkomst

Monitor subsidieregeling (hoog)begaafde leerlingen in het
po en vo, meting 2019-2020

3 december 2020

Marjolein Bomhof

Met medewerking van Anke Suijkerbuijk, Rianne Exalto, Lisette
Schaar & Leanne te Dorsthorst

1 Inleiding

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap (OCW) heeft voor de periode van 2019 – 2023 subsidie beschikbaar gesteld om het primair en voortgezet onderwijs te stimuleren een passend onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen in te richten. Aan de subsidieregeling zijn twee onderzoeken gekoppeld. Beide onderzoeken worden uitgevoerd met subsidie van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO). In het monitoronderzoek brengt Oberon samen met de Universiteit Utrecht en het Centrum voor BegaafdheidsOnderzoek de besteding van subsidiemiddelen in kaart. Het monitoronderzoek loopt van 2019 tot 2023 en rapporteert jaarlijks de bevindingen op basis van verschillende bronnen. Naast het monitoronderzoek vindt er ook een afzonderlijk verdiepend onderzoek plaats naar de impact en werkzame mechanismen van de activiteiten in het kader van de subsidie, het image-onderzoek genaamd. Dit is dus geen onderdeel van de monitor.

In het kader van de monitor (hoog)begaafdheid vond op 3 december 2020 een online kennisdelingsbijeenkomst plaats. Hierbij werden de monitoruitkomsten van meting 2019-2020 gepresenteerd en was er ruimte om ervaringen te delen in subgroepjes.

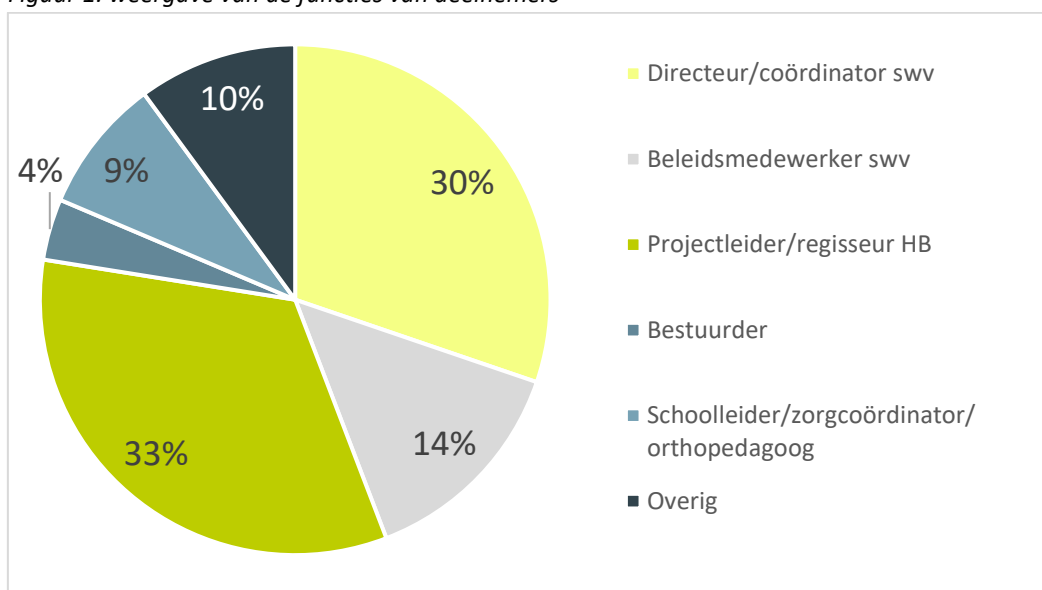
In dit naslagwerk van de bijeenkomst is informatie terug te vinden over:

- **Beschrijving van de deelnemers aan de bijeenkomst 4**
- **De presentatie en polls van het plenaire gedeelte van de bijeenkomst..... 5**
- **De verslagen van de subgroepen met ervaringen uit de regio's 7**
 - Subgroep 1: Rsv pvo Eindhoven & Kempenland Voorziening (dreigende) HB-thuiszitters 7
 - Subgroep 2: Deeltijd voorziening trainen vaardigheden - swv Utrecht PO 9
 - Subgroep 3: Kennisdelingskringen - swv Leiden po en vo 12
 - Subgroep 4: Doorgaande lijn en netwerk 0-21 - swv Amstelronde po en swv Amstelland en de Meerlanden vo 14

2 Deelnemers bijeenkomst

De uitnodiging voor de bijeenkomst was gericht op de contactpersonen bij samenwerkingsverbanden/schoolbesturen van de subsidie (hoog)begaafde leerlingen. In de uitnodiging is vermeld dat deze doorgestuurd kon worden naar geïnteresseerde collega's. Er waren 130 aanmeldingen voor de bijeenkomst (waarvan 128 uiteindelijk aanwezig waren), verdeeld over de volgende functies:

Figuur 1: weergave van de functies van deelnemers

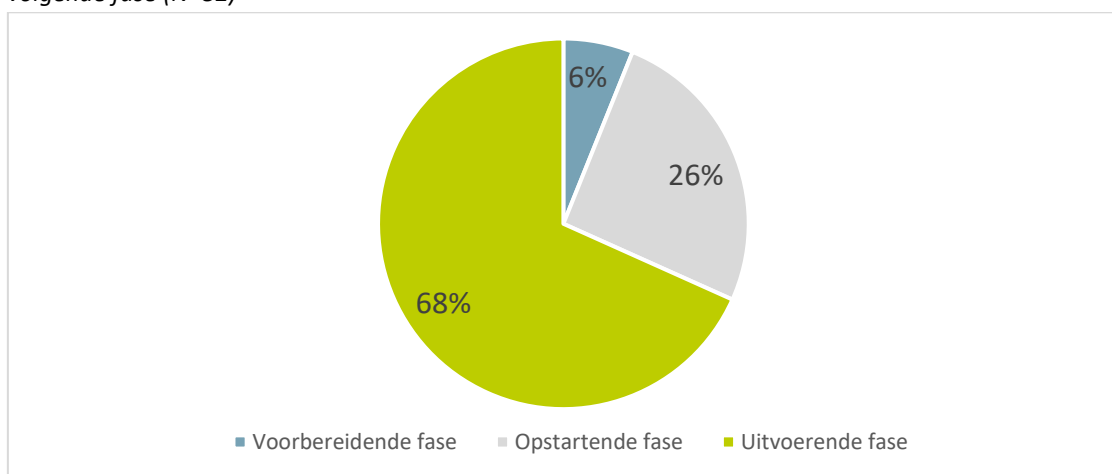

3 Plenaire gedeelte bijeenkomst

In het eerste plenaire gedeelte van bijeenkomst zijn het monitor- en impactonderzoek geïntroduceerd. Daarnaast zijn de uitkomsten van de monitormeting 2019-2020 toegelicht. Hierbij hoort een powerpoint presentatie en een opname. Deze presentatie is [hier](#) te vinden, en de opname is [hier](#) te bekijken.

Tijdens de presentatie van de uitkomsten van de monitormeting 2019-2020 zijn er verschillende polls uitgezet onder de deelnemers aan de bijeenkomst. Hieronder zijn de uitkomsten van de polls te vinden.

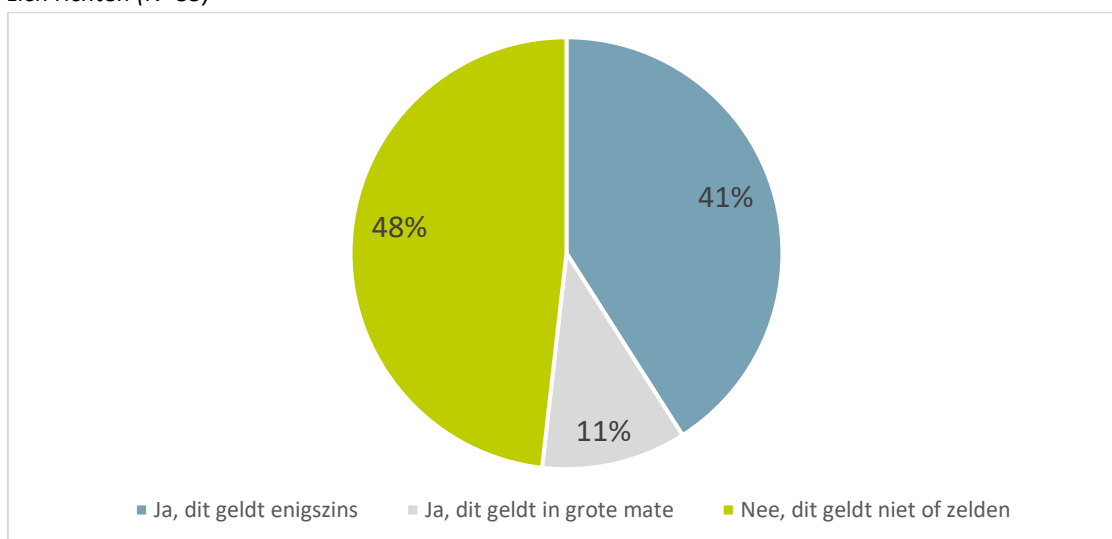
Figuur 2: uitkomsten poll 1: Het opzetten van de subsidieactiviteiten zit in onze regio op dit moment in de volgende fase (N=82)

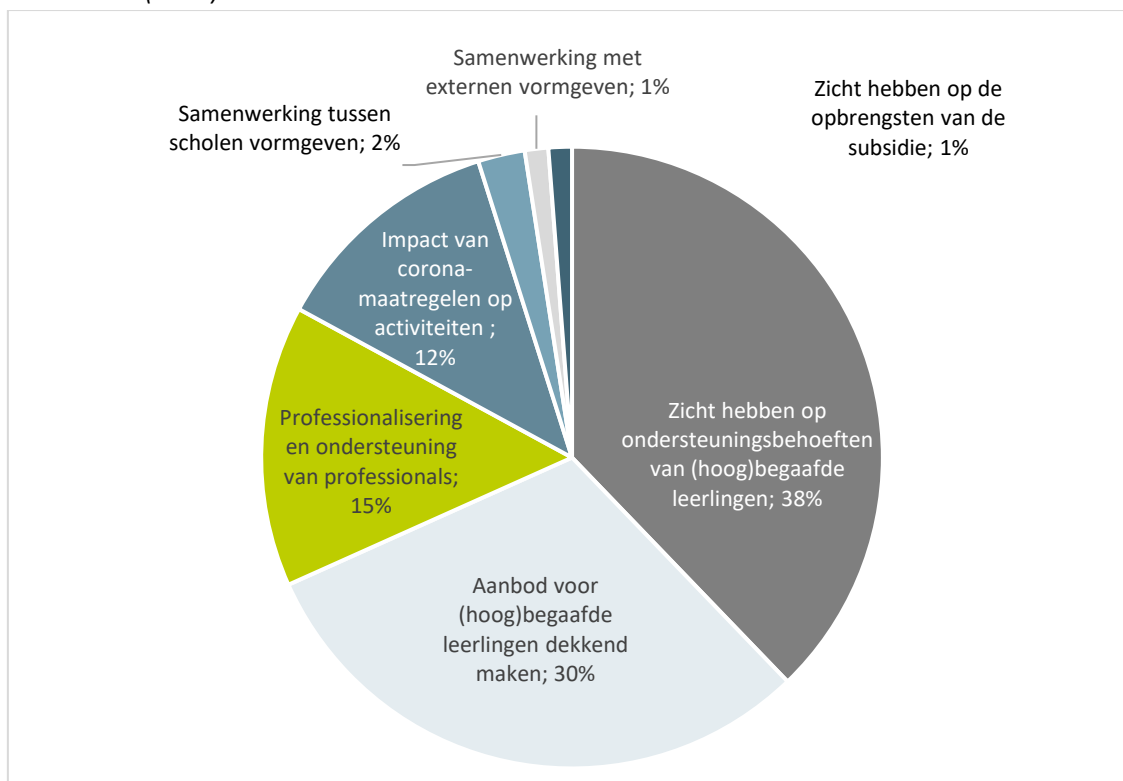
Toelichting op hoe deze poll is gepresenteerd:

- voorbereidend: de meeste activiteiten worden nu voorbereid of verkend
- opstartend: de meeste activiteiten zijn net gestart en/of starten binnenkort
- uitvoerend: de meeste activiteiten zijn al gestart

Figuur 3: uitkomsten poll 2: In onze regio verschilt het per school op welke doelgroep subsidieactiviteiten zich richten (N=83)

Figuur 4: uitkomsten poll 3: Wat is voor jullie regio het grootste aandachtspunt in het verder inzetten van de subsidie? (N=82)

4 Verslagen subgroepen: ervaringen uit de regio's

In het laatste deel van de bijeenkomst konden deelnemers kiezen voor een subgroep. Het doel van de subgroepen was om in een kleinere groep ervaringen met betrekking tot een thema rondom (hoog)begaafdheid te delen. Er waren 4 subgroepen die geleid werden door vertegenwoordigers uit 4 verschillende regio's. De subgroepen waren:

- Subgroep 1: Rsv pvo Eindhoven & Kempenland
Voorziening Hoogbegaafd voor (dreigende) thuiszitters
- Subgroep 2: swv Utrecht PO
Deeltijd MHB-voorziening gericht op trainen van vaardigheden
- Subgroep 3: swv vo regio Leiden
Kennisdelingskringen
- Subgroep 4: swv Am en Amstelronde
Doorgaande lijn en netwerk 0-21

Hieronder zijn de verslagen van de verschillende subgroepen terug te vinden.

Subgroep 1: Rsv pvo Eindhoven & Kempenland Voorziening (dreigende) HB-thuiszitters

Gespreksleider: Renske Luijten-Venmans

Bij deze subgroep hoort een presentatie, deze is [hier](#) te vinden.

SWV Eindhoven en Kempenland heeft sinds twee jaar een voorziening voor hoogbegaafde leerlingen die vastlopen in het onderwijs, dreigen thuiszitters te worden of dit zelfs al zijn. De leerling kan onder begeleiding aan zijn of haar eigen doelen werken om zo weer de stap te maken naar perspectief. Gedurende het verblijf in de voorziening moet duidelijk worden, wat de volgende stap zal zijn en met welke ondersteuning deze gemaakt kan worden.

Deze voorziening is opgezet in opdracht van het samenwerkingsverband om kinderen op te vangen die tussen wal en schip vallen omdat ze internaliserende of externaliserende problemen hebben, het leren gaat niet vanzelf. Deze kinderen dreigden thuis te komen zitten of zitten reeds thuis. Om de voorziening op te richten hebben we een denktank georganiseerd waarbij alle VWO-scholen uit het samenwerkingsverband waren uitgenodigd.

Uiteindelijk is er een voorziening opgezet met als doel om de kinderen terug te laten keren naar de school van herkomst. Kinderen die van deze voorziening gebruik wilde maken moesten aan een aantal criteria voldoen zoals een IQ van boven de 125, een complexe ondersteuningsvraag en perspectief op schoolgang (want als leerling niet naar school kunnen vanwege psychische of sociale problemen dan zal de voorziening niet in staat zijn om deze leerling te helpen).

Voordat een kind gebruik maakt van de voorziening moet de school deskundigenadvies geven aan kind en ouders zoals een samenvatting van relevante onderzoeksgegevens waarbij niet steeds hetzelfde intelligent onderzoek is gedaan of een onderzoek dat oud is. In het deskundigendeskundigenadvies moet informatie staan over: relevante informatie vanuit onderzoekuitslagen, problembeschrijving waarom een kind niet goed functioneert op de school en welke activiteiten de school al heeft ondernomen. Verder moeten zij aangeven waarom ze denken dat het kind baat heeft bij deze

voorziening, wat het doel of de vraag voor het kind is binnen deze voorziening en welk perspectief het kind heeft zoals op welke termijn het kind zal uitstromen.

Het proces van de plaatsing met de adviescommissie is over de tijd een aantal keer aangepast omdat er tijdens de uitvoering van het proces obstakels werden gevonden. De adviescommissie bestaat uit een toegepast psycholoog, een ondersteuningscoördinator en drie gedragswetenschappers. Het proces ziet er momenteel als volgt uit: Er komt een hulpvraag binnen vanuit school of ouders bij de adviescommissie. De adviescommissie kan er dan voor kiezen om een intakegesprek aan te gaan. Voor dit gesprek is namelijk altijd ruimte en zitten geen voorwaarden. Vervolgens wordt er een adviesvraag opgesteld waarbij alle gegevens worden overgedragen aan de adviescommissie. Deze commissie kijkt vervolgens met een frisse blik naar het kind en zijn situatie. Er kunnen zich vervolgens drie verschillende scenario's aan doen: Er is onvoldoende informatie over het kind, het kind is niet passend voor de voorziening of het kind is passend om deel te nemen aan de voorziening. Wanneer een kind niet passend is voor de voorziening dan gaat deze weer terug naar de school van herkomst en komt het samenwerkingsverband weer in actie door middel van bijvoorbeeld speciaal onderwijs of zorg in te kopen voor het kind. Kinderen die niet in aanmerking komen voor de voorziening voldoen niet aan de criteria of hebben meestal andere problemen die de voorziening niet aankan zoals psychiatrische problemen, black-outs of trauma's. De situaties waarbij dit momenteel is voorgekomen zijn kinderen teruggegaan naar een masterklas, naar een ander samenwerkingsverband of naar een andere regio.

Als het kind wel passend is om deel te nemen aan de voorziening wordt de onderzoeksfase gestart met een intakegesprek. Hierbij wordt er een sterkte- en zwakteheuristiek (zoals Agnes Burger heeft opgezet) gemaakt van het kind waarbij geprobeerd wordt om inzicht te krijgen waar de zwaktes zitten bij het kind en hoe deze kunnen worden verbeterd doormiddel van de sterke kanten van het kind in te zetten.

Als het kind vervolgens aan de slag gaat in de voorziening kan een kind in verschillende mate deelnemen aan de voorziening: dit loopt uiteen van een dagdeel per week tot aan maximaal vier dagen per week. Leerlingen blijven ingeschreven op hun eigen school, dus ook de school blijft verantwoordelijk voor de lesstof. In de voorziening werken de kinderen dan ook met de boeken en toetsen van hun school van herkomst maar worden begeleid door een toegepast psycholoog met huiswerk. De toegepast psycholoog is goed in staat om alle lesstof uit te leggen, maar indien het toch moeilijk gaat wordt er een docent gevraagd om naar de voorziening te komen om te helpen bij de stof. Het samenwerkingsverband financiert de voorziening en de loonkosten van de toegepast psycholoog. Verder heeft de begeleiding vanuit de voorziening veel contact met de ouders.

Een aantal kinderen hebben een leerplicht vrijstelling. Elke zes tot acht weken wordt er een evaluatie gedaan (met de school van herkomst) en wordt er een advies op maat gegeven om inzicht te krijgen naar de beste vervolgstappen voor het kind. Hoelang het kind gebruikt maakt van de voorziening is geheel afhankelijk van de situatie. Het kortste traject dat ze hebben gedaan voor een kind was drie maanden terwijl het langste traject momenteel nog bezig is. Er wordt namelijk niet afgesproken hoelang een kind maximaal gebruik mag maken van de voorziening en sommige kinderen gaan zelfs hun examen halen in de voorziening. Hiermee is de inspectie akkoord gegaan omdat het gaat om onderwijs op maat.

Momenteel hebben ze 10 kinderen gehad die gebruik hebben gemaakt van de voorziening. Vorig schooljaar hebben vijf kinderen tussen de twaalf en achttien jaar deelgenomen aan de voorziening leerlingen. Hiervan zaten vier thuis en één dreigde thuis te komen zitten. Vier kinderen hiervan hadden ook al wel zorg vanuit scholen uit de regio. Uiteindelijk zijn er in dat jaar nog vier leerlingen ingestroomd en weer twee leerlingen uitgestroomd. De leerlingen die waren uitgestroomd zijn vooral de jonge

leerlingen. Aan het einde van het jaar zijn er twee leerlingen naar een ander samenwerkingsverband gegaan en weer terug naar het reguliere onderwijs.

De begeleiding die vanuit de voorziening wordt aangeboden is enorm gevarieerd en op maat. Sommige kinderen hebben moeite met belastbaarheid van het onderwijs en worden geholpen met de opbouw van het schoolwerk en planning, anderen hebben moeite met het meedraaien op school en worden ondersteunt om weer terug in een klas te gaan zitten. Zo proberen ze binnen de voorziening aan elk knopje te draaien zodat het kind onderwijs weer leuk gaat vinden. Er was bijvoorbeeld een kind dat moeite had om zelfstandig naar school te gaan, deze heeft dan ook veel onderwijs thuis gevolgd en heeft certificaten gehaald in plaats van een diploma. Een ander kind had problemen met motivatie op vwo-niveau maar had wel veel passie voor onderwijs op mbo-niveau (opleiding tot grimeur) styliste) en is dit dan ook uiteindelijk gaan doen. Dit is misschien zonde van de capaciteiten maar daardoor kan ze in ieder geval van onderwijs genieten.

Subgroep 2: Deeltijd voorziening trainen vaardigheden - swv Utrecht PO

Gespreksleiders: Diète de Vos en Monique van Selow

Bij deze subgroep hoort een presentatie, deze is [hier](#) te vinden.

In 2017 heeft het SWV Utrecht PO een visie ontwikkeld over hoe het onderwijsaanbod aan meer- en hoogbegaafde leerlingen in Utrecht eruit zou moeten zien. Op basis van deze visie is een plan van aanpak geschreven met daarin zeven speerpunten, waarvan de deeltijdvoorziening er één is. Binnen deze stedelijke voorziening werken meer- en hoogbegaafde leerlingen één dag in de week aan het ontwikkelen van vaardigheden zoals de executieve functies, de mindset en de leermotivatie. Om de transfer naar de klas te bevorderen, wordt de eigen leerkracht gecoacht door de leerkracht van de deeltijdvoorziening.

In het SWV Utrecht PO heeft men een visie ontwikkeld het onderwijsaanbod aan meer- en hoogbegaafde leerlingen in Utrecht. Eerst is er in de literatuur gezocht naar informatie over de doelgroep en is er vanuit verschillende theoretische modellen gekeken naar wat er wordt verstaan onder de doelgroep. Uit de literatuur bleek geen eenduidige wetenschappelijke definitie. Er zijn verschillende theoretische modellen met een aantal overeenkomsten. Tot de conclusie gekomen dat men breder moet kijken dan alleen het IQ. Hiervan uit is het plan van aanpak geschreven.

Er is een tweeledig doel waaraan men wilde werken. Enerzijds het bieden van maximale kansen tot zelfontplooiing en anderzijds het stimuleren van de creatieve productiviteit, gericht op het toekomstig vervaardigen van kennis en kunde. In het plan van aanpak is beschreven dat het uitgangspunt is dat onderwijs het liefst op school aangeboden wordt. Als we zien dat dit niet mogelijk is wordt gestreefd naar een zo licht mogelijke opschaling.

Toen het plan van aanpak geschreven werd was er uitsluitend voltijd HB onderwijs. Men zag dat dit niet altijd de meest passende plek was en toen is men gaan kijken wat men nog meer kon doen. Daar is een plan van aanpak uit voortgekomen met 7 speerpunten:

1. Voltijds hoogbegaafdenonderwijs als voorziening van het SWV Utrecht PO:
2. Opzetten deeltijdvoorziening: Magis-groep
3. Opzetten HB+ voorziening
4. Versterken vroegsignalering
5. Versterken overstap PO-VO

6. Opzetten HB-expertiseteam
7. Stimuleren samenwerking met bedrijfsleven, hogescholen, Universiteit Utrecht, kernpartners

Als eerste gezegd dat het voltijd niet alleen is voor kinderen met een IQ boven de 130, maar dat kinderen geplaatst worden als dit het beste past bij hun onderwijs en ondersteuningsbehoeften. Dit betekent dat het swv bekijkt of dit de juiste plek is voor dit kind en ook een stukje van de kosten draagt. Hiernaast gekeken wat er nog meer mogelijk is, zoals een deeltijdsvoorziening. Dat is de Magisgroep. Dit is een plek waar kinderen 1 dag in de week naar toe gaan. Kinderen hoeven geen IQ-onderzoek gedaan te hebben, hier komen veel kinderen om te leren leren. De Magisgroep werkt nauw samen met de school van inschrijving zodat de kind de hele week aan zijn doelen kan werken. Eén dag op de Magis, maar ook op zijn of haar eigen school.

Een deelnemer vraagt; Hoeveel kinderen nemen deel? En hoe is de Magis-groep anders dan bovenschoolse klassen van besturen? Voor voltijdhoogbegaafdheid onderwijs zijn er 4 scholen met 12 groepen. Met in elke groep maximaal 20 kinderen. In Utrecht zijn er ongeveer 30.000 basisschoolleerlingen. De Magisgroep is nu gestart op drie scholen met per groep 15 leerlingen. Een aantal scholen heeft een plusklas binnen de school, voor soms een dagdeel in de week. Vaak wordt hier vooral gewerkt aan cognitieve doelen. De Magisgroep is een dag in de week en is de verdieping de ingang. De diepgang is een middel om de vaardigheden te oefenen, men zoekt meer de vaardigheden op. Uitgangspunt is altijd dat een kind met de geleerde vaardigheden weer verder kan op de eigen school.

Als speerpunt is men nu ook bezig met het opzetten van een HB+ voorziening waar zorg en onderwijs gaan samenwerken. Deze plek is voor max 12 leerlingen voor voltijd onderwijs en re-integrerende thuiszitters die modulair mee kunnen draaien. Onderwijs en zorg werken hier intensief samen. Daarnaast is men bezig met het versterken van de vroegsignalering. Met het samenwerkingsverband VO is men ook bezig om de overstap naar het VO te versterken. Hier wordt aandacht aan besteed binnen o.a. ouderbijeenkomsten en bijeenkomsten met leerkrachten. Ook is men bezig met het opzetten van een HB-expertiseteam die de kennis kan delen met andere scholen in Utrecht, zodat ze vanuit de praktijk voorbeelden en knelpunten kunnen zien om deze te gebruiken in hun eigen praktijk. Er staan ook een aantal filmpjes op de website over visie (www.swvutrechtpo.nl). Daarnaast bezig met swv bedrijfsleven en andere partners om de aanpak zo breed mogelijk in te zetten.

Deeltijd Magis-groep

Betekenis van Magis: Latijnse term die staat voor 'meer'. De Magisgroep biedt net dat beetje meer zodat deze leerlingen het blijven redden in het regulier onderwijs. De school van inschrijving kan voor een groot deel voldoen aan de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerling. Ze hebben een ondersteuningsbehoefte die voorkomt uit hun meer- en hoogbegaafdheid. Een intelligentieonderzoek is niet nodig. Ze hebben hoge cognitieve capaciteiten maar lopen tegen struikelblokken aan. Ze hebben bijvoorbeeld moeite met hun executieve functies of hun zelfbeeld.

Het is een tijdelijke plek. Verwachting dat de leerling met een relatief korte interventie het onderwijs op de eigen school kan blijven volgen. Er is een ook een coachingstraject met de eigen leerkracht. De Magisleerkracht gaat actief aan de slag met de eigen leerkracht. Soms worden methoden en handvaten geboden, terwijl andere leerkrachten meer behoefte hebben aan inhoudelijke kennis en expertise. In de Magisgroep zitten kinderen uit de gehele stad. Nu zijn er drie groepen in dit pilotjaar met de ambitie om uit te groeien naar 5 groepen. De kinderen van de Magisgroep hebben sterk de behoefte aan herkenning en steun bij ontwikkelingsgelijken. Per leerling worden er aparte doelen opgesteld

gericht op het verbeteren van bepaalde vaardigheden. Leerlingen hebben vaak scherp wat hun leerdoelen zijn.

Een deelnemer vraagt naar de duur van de interventie. In principe wordt dit arrangement aangevraagd voor een jaar en na een half jaar wordt er geëvalueerd. Maar er zijn nu al leerlingen van wie we verwachten dat ze na een jaar uitstromen. Er zijn ook kinderen waar het meer moeite kost om een dag naar een andere groep te gaan, dus daarom eerder uitstromen. Er zijn ook leerlingen die mogelijk na de zomer nog een periode langer nodig heeft.

Dagprogramma

Dagprogramma Magis-groep

	Activiteit	Doelen
1	Binnenkomst Smartgames/iq-spellen	Landen, contact maken, stemming peilen, executieve functies, <u>mindset</u>
2	Check-in	Groepsvorming, jezelf durven laten zien
3	Wisselende activiteit	Leermotivatie, executieve functies, mindset
4	<u>Psycho</u> -educatie	Jezelf beter leren kennen
5	(Coöperatief) spel	Samenwerken, ontspanning
6	Eigen leervraag/project/thema van leerling	Leermotivatie, executieve functies, mindset
7	Gezamenlijk project	Samenwerken
8	Check-out	Goed afsluiten van de dag

De basisvakken worden niet aangeboden, de verdieping wordt soms gebruikt als middel om projectmatig aan de slag te gaan. Bij binnenkomst hebben de kinderen eerst de tijd nodig om te landen. Het is toch weer een andere school en de groep moet ook aan elkaar wennen. Een check in en out aan het einde van de dag is van belang om te zien hoe alle kinderen erbij zitten. Aan elke activiteit zijn doelen verbonden. Dit is samen met de Magisleerkrachten ontwikkeld. Het is belangrijk dat het goed onderbouwde activiteiten zijn voor alle leerlingen. Er zijn ook kinderen die sterk zijn in bepaalde vaardigheden, daar wordt ook gebruik van gemaakt door middel van modeling. Als bijvoorbeeld 1 kind sterk is in samenwerking en een andere niet, dan worden deze aan elkaar gekoppeld. De doelgroep is van kinderen van groep 4 tot en met 7 en kinderen uit de eerste helft van groep 8, dus de spreiding in leeftijd is groot. De oude leerlingen kunnen ook aan de jongere leerlingen gekoppeld worden. Hiernaast is psycho-educatie ook van belang, dit wordt uitgebreid besproken met ook de leerlingen. Hiernaast is er ruimte voor spel waar samengewerkt wordt en dient ter ontspanning.

Monitoring en evaluatie

Vanuit het swv is er regie op de monitoring, maar de werkgroep (bestaande uit afgevaardigden van de besturen) wordt gevraagd om mee te denken met de monitoring en evaluatie. Men is nu bezig met de uitvoering. Men probeert om alle betrokkenen bij de Magisgroep te betrekken in de monitoring. De leerkrachten worden op dit moment betrokken, van de eigen school en de Magisgroep.

Een deelnemer vraagt; is er ook coaching van ouders?

Nee niet binnen dit aanbod. Bij de dubbel bijzondere leerlingen is er wel een systemische aanpak.

Wekelijks wordt besproken of er aandachtspunten of bijzonderheden zijn en worden ouders en de eigen

leerkracht geïnformeerd. Ouders zijn wel nauw betrokken bij de Magisgroep. Als het een aandachtspunt is kan er wel gesproken over de gezamenlijke aanpak.

Een deelnemer vraagt; hoe wordt er gedifferentieerd in leeftijd en hoe is overgang naar het vo vormgegeven?

Het aanbod op de Magisgroep is voor leerlingen voor groep 4 tot en met 7 en kinderen uit de eerste helft van groep 8. Er is een apart aanbod voor toekomstige brugklasleerlingen, dus voor leerlingen uit groep 8. Zie ook hieronder.

Er is een goede samenwerking met het samenwerkingsverband vo. Voor alle kinderen die in groep 8 een arrangement hebben, en de Magisgroep wordt gefinancierd vanuit arrangementen, is er contact met het vo. Er is een warme overdracht. Daarnaast is er bij één van de vo scholen een aanbod vanaf maart genaamd "bijna klaar voor het middelbaar" dat gericht is op de executieve functies en het leren leren binnen het voortgezet onderwijs. Hier wordt een module Italiaans aangeboden. Hiervoor is gekozen omdat het stampen lastig kan zijn voor deze groep leerlingen. Hierna gaan ze aan de slag met het leren leren en de mindset van de leerlingen. Magis is voor eerste half jaar van groep 8, daarna is er aanbod via de module van de vo school.

Een deelnemer vraagt; Hoe zit de begroting in elkaar en wat betalen scholen zelf?

Het kostenplaatje van de Magisgroep is voor het samenwerkingsverband. Het is een flinke kostenpost. Het HB onderwijs is een aandachtspunt in Utrecht. De kosten worden vooral betaald door het swv. De scholen krijgen hun overheid bekostigde financiering. Het is iets wat men belangrijk vindt in Utrecht en waar men dus ook geld in wil steken. Er zijn 18 besturen en bij elk plan wordt bekeken of het financieel gedragen kan worden.

Subgroep 3: Kennisdelingskringen - swv Leiden po en vo

Gespreksleiders: Lineke van Tricht en Annemarije van Overschot

Bij deze subgroep hoort een presentatie, deze is [hier](#) te vinden.

In Leiden en omgeving willen we vanuit de subsidie o.a. de samenwerking rondom hoogbegaafde leerlingen verbeteren. Een van de activiteiten die we ontwikkelen zijn de kennisdelingskringen. Er zijn kringen voorschools/PO en een kring VO opgericht. Jeugdhulp en Jeugdgezondheidszorg nemen ook deel. Gezamenlijke stip op de horizon is dat elke school in Leiden e/o een visie op (hoog)begaafdheid heeft ontwikkeld en van daaruit de ondersteuning van deze leerlingen vormgeeft. De kring is de plek waar hierover wordt nagedacht, ontwikkeld en gespard.

Doelen voor de kring in het VO zijn hetzelfde als in het PO. In het VO zijn er 12 scholen die deel gaan nemen aan de kring, er zijn 2 kringen met ieder zes scholen. Per school zijn er 2 docenten. Vanuit de subsidie volgen de docenten de Ritha opleiding, de Radboud International Training on High Ability, om zo mee te kunnen werken aan het begaafdheidsproblematiek. Sommige leden van de kring zijn al ECHA-specialist in gifted education, anderen hebben nu de kans om dat te worden.

In één van de kringen voorschools/PO in de regio wordt al veel samengewerkt. In de eerste kring waar men elkaar al beter kent bouwen ze voort op een ouder project; gluren bij de burens. In de tweede kring was behoefte aan het maken van de sociale kaart. Met de sociale kaart kijken de deelnemers van de kring welke praktijken en instanties er zijn die kennis hebben van hoogbegaafdheid.

Het leuke van de kenniskringen is om elkaars scholen te leren kennen en te kijken wat we van elkaar kunnen leren. Ze lopen allemaal tegen het vraagstuk rondom differentiëren aan, hoe kun je aan alle leerlingen de nodige aandacht geven? Ze zijn aan het kijken welke expertise er nog mist binnen de kring en welke dus nog nodig is.

Annemarije vindt als samenwerkingsverband in de regio Leiden dat het onderwerp breder is gaan leven door de subsidieregeling. Ze merkt dat er meer positieve energie ontstaat bij het ontwikkelen van onderwijsaanbod voor hoogbegaafden (er is minder weerstand bij de scholen).

Er is een overzicht bij het samenwerkingsverband Leiden welke externen er zijn op het gebied van hoogbegaafdheid en welke externen de scholen kunnen inzetten.

Rondom de jonge kinderen zitten ze momenteel in een sollicitatieprocedure: ze willen een oudercursus ontwikkelen en daarvoor zijn sollicitaties voor leerkrachten, pedagogische medewerkers en externen die dit willen ontwikkelen en geven. Ze willen graag die connectie met de ouders hebben. Ze merken namelijk dat ouders van hoogbegaafden kinderen als veeleisend worden gezien door scholen en samenwerkingsverbanden. Ze willen dit ombuigen naar een juist positieve verhouding tussen ouder en betrokkenen.

Eén persoon was benieuwd in hoeverre het moeilijk/makkelijk is om al deze scholen bij elkaar te krijgen. Annemarije en Lineke beginnen te vertellen over de aanloop naar deze subsidie. Ze hebben een bijeenkomst georganiseerd voor de scholen, kinderopvang, basis en voortgezet onderwijs. Samen hebben ze overlegd waarop ze zouden willen inzetten. In de hele aanloop hebben ze alle scholen meegenomen met wat hun doel is. Annemarije vertelt dat scholen niet echt meegesleurd moesten worden, ze boden zichzelf vrijwillig aan, er was veel commitment.

Een andere persoon geeft aan dat dit soort kennisdelingspraktijken omtrent hoogbegaafdheid erg in trek zijn. Het doel is natuurlijk dat er tijdig wordt gesignaleerd. De kosten van de RITHA opleiding vallen niet geheel onder de subsidie maar worden ook deels door de school bekostigd. Daardoor willen scholen ook echt dat het werkt, omdat ze er zelf in investeren.

Lineke vertelt dat er een aantal intervisiegroepen voor leerkrachten, intern begeleiders en directeurs georganiseerd is over de vraag; hoe kan het aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen binnen de school georganiseerd worden?

Iemand vraagt hoe de samenwerking tussen jeugdhulp, de gemeenten en het samenwerkingsverband verloopt. Lineke vertelt dat vanaf het begin het jeugd- en gezinsteam betrokken is geweest. Het probleem is dat er soms thuiszitters zijn. De urgentie wordt meer gevoeld. De mensen uit het jeugdgezondheidsteam (JGT) zijn ook uitgenodigd voor de opleiding peuters/kleuters met ontwikkelingsvoorsprong, de gemeente helpt ook voor de financiering hierbij. De gesprekspartner bij de financiering is de beleidsmedewerker van de gemeente. Bij JGT teams verschilt dit, soms is er een leidinggevende de gesprekspartner. Bij de aanvraag is de gemeente ook meegenomen.

Iemand vraagt hoe de kennisdeling plaats vindt in tijden van corona. Deze vindt zowel online als fysiek plaats. In het VO is er een lokaal waar er fysiek wordt afgesproken. Bij PO was er een startbijeenkomst, deze was fysiek. Inmiddels proberen ze op afstand ook af te spreken.

Een van de aanwezigen vraagt wat de verbinding is tussen de kennisdeling en de VO scholen. Ze hebben echt een specifieke opdracht over hoe de ondersteuning van hun leerlingen eruit gaat zien. Daarop zijn de gesprekken nu ook gericht. Er wordt ingegaan op welke HB profielen er zijn en welk profiel het best past bij een school. In de basisondersteuning en aanpak kijken de samenwerkingsverbanden mee. Annemarije vertelt dat deze kennisdeling wordt geborgd in het directeurenoverleg.

Subgroep 4: Doorgaande lijn en netwerk 0-21 - swv Amstelronde po en swv Amstelland en de Meerlanden vo

Gespreksleider: Cathelijn Dieleman

Bij deze subgroep hoort een presentatie, deze is [hier](#) te vinden.

Netwerk HB is een netwerk voor begeleiders van hoogbegaafde kinderen tussen 0-21 jaar. De begeleiders vanuit de kinderopvang, basisonderwijs, voortgezet onderwijs en HBO/WO ontmoeten elkaar tijdens verschillende activiteiten. Ons doel is dat zij meer gaan samenwerken wanneer hoogbegaafde kinderen de overstap maken van de ene school/opvang naar de andere school. Netwerk HB wordt georganiseerd door een projectleider en zes HB specialisten werkzaam op scholen van de samenwerkingsverbanden Amstelronde (PO) en Amstelland en de Meerlanden (VO).

C. is sinds 2018 de projectleider van het netwerk HB in de regio Amstelland en Meerlanden. Het netwerk is een samenwerking tussen de samenwerkingsverbanden po en vo en al voor deze subsidie gestart. De subsidie is gezamenlijk aangevraagd door de samenwerkingsverbanden po en vo. Het samenwerkingsverband po Haarlemmermeer is helaas niet aangehaakt. Er zijn wel vo-scholen uit deze regio betrokken. De samenwerkingsverbanden werken middels het schoolmodel.

Bij het netwerk zijn betrokken: 8 havo-vwo scholen, 42 po-scholen, 1 so-school. Het netwerk wil een doorgaande lijn 0-21, dat betekent dat hier ook studenten van universiteiten onder vallen. Daarom zijn ook de VU en universiteit Leiden betrokken. Daarnaast zijn er ook steeds meer vmbo-scholen en VAVO-scholen geïnteresseerd omdat zij te maken hebben met onderpresterende leerlingen.

In 2017 is er onderzoek gedaan naar HB in de regio. Uit dit onderzoek is er een voorziening voor het po voortgekomen: Elementa. Men constateerde ook dat er niet aan de behoeften van kinderen werd voldaan omdat er te weinig kennis was binnen de scholen, zowel in het po als in het vo. Door een netwerk te starten, kan men er voor zorgen dat er meer kennis in de scholen komt.

In de doorgaande lijn vo-wo constateerde men dat HB-leerlingen al vroeg doorstromen naar de universiteit. Er is dan wel samenwerking tussen het vo en het wo, maar er is weinig aandacht voor de zorg voor deze leerlingen. Veelal komen zij dan op een universiteit terecht en 'verdrinken' daar. Bijvoorbeeld doordat ze te weinig sociale vaardigheden beheersen. Daarom is de doorgaande lijn niet alleen aan de onderkant nodig (ko-po), maar ook aan de bovenkant (vo-wo).

Sinds dit schooljaar is ook Digibende bij het netwerk betrokken. Deze organisatie was in eerste instantie in Limburg neergezet en richt zich op jongeren die extreem veel gamen wat dan hun (school)carriere in de weg zit en waar ouders met de handen in het haar zitten. Deze kinderen worden dan deeltijd bij Digibende opgevangen. Daar kunnen ze gamen, maar krijgen zij ook pedagogische ondersteuning.

Een deelnemer vraagt; hoe werkt zo'n netwerk?

De projectleider werkt samen met zes HB-specialisten. Gezamenlijk voeren zij het voorbereidende werk uit en geven ze heel veel aandacht aan HB in de basis (zoals het beleid). Nu gaat dat langzaam steeds verder groeien. Zo worden er nu werkgroepen ingericht (zoals werkgroep ko-po, werkgroep po-vo en werkgroep vo-wo). De projectleider voorziet dat zij binnen een jaar vanuit deze werkgroepen gaan starten met pilots. De samenwerking en werkgroep vo-wo vraagt nog wel aandacht. Door de corona-crisis heeft dit grotendeels stil gestaan.

Verder heeft het netwerk een website en schrijven zij eens in de twee maanden een nieuwsbrief. Het is uiteindelijk de bedoeling om op die manier allerlei kennis te verzamelen en dat er in toenemende mate sprake is van échte samenwerking. Nu is de rol van het netwerk nog vooral veel zenden. Bijvoorbeeld door informatie te geven of sprekers uit te nodigen. Daar komen veel mensen op af, maar uiteindelijk

wil het netwerk dat er ook meer kennis wordt gedeeld en men verder met elkaar in gesprek gaat. Door de corona-crisis is het lastig om echt met elkaar in gesprek te gaan en te netwerken.

Een deelnemer vraagt; Hoe ziet de samenwerking met HB-specialisten eruit?

De specialisten komen uit de scholen. Dit waren een van de eerste specialisten die een opleiding hadden gevolgd en graag meer wilden gaan betekenen. Deze specialisten hebben vaak ook een eigen praktijk. Scholen gaan dergelijke specialisten ook steeds meer inkopen.

Een deelnemer vraagt; Heb je tips om het gesprek over de overgang vo-wo aan te gaan? Het is steeds moeilijker om die warme overdracht te organiseren.

Het heeft heel wat stappen gekost om te komen tot waar het netwerk nu staat. De gesprekken met de decaan en psycholoog van het wo waren positief en zij waren ook enthousiast. Maar vervolgens blijft geld wel een knelpunt. Want het netwerk vraagt ook van het wo wel tijd van de decaan en psycholoog. Uiteindelijk is de bestuurder van het samenwerkingsverband ingezet om contact te leggen met de rector magnificus. In februari 2020 is de samenwerking gestart, maar door corona nog niet verder geconcretiseerd. Dat is de stap die nu gezet moet worden.

De projectleider noemt dat de samenwerkingen met partners buiten het samenwerkingsverband wel kwetsbaar zijn omdat het vaak op één persoon hangt. Zo was er een samenwerking aangegaan met een bestuurder van de kinderopvang, maar deze bestuurder is niet langer werkzaam bij deze organisatie. Vervolgens komt de samenwerking dan stil te liggen. De contacten met de scholen verlopen vaak wel goed, omdat er al veel meer contacten zijn tussen het samenwerkingsverband en de scholen.

Een deelnemer vraagt; Wat is jullie insteek? Zetten jullie echt in op HB of trekken jullie het breder in zaken omtrent overgangsmomenten?

Het netwerk en de samenwerking is echt gericht op HB. Dat is een brede term, want vanuit iedere organisatie wordt er ook weer anders naar HB gekeken. Vanuit het netwerk ziet men HB leerlingen als snellere denkers en creatieve kinderen. In de kinderopvang werd dat ook herkend. Ook in de kinderopvang is men bezig met HB, dat komt wellicht ook door de populatie ouders in de regio waar de kinderopvang mee te maken heeft. Bij hen is hoogbegaafdheid niet onbekend. Samen met de kinderopvang kijkt het netwerk naar vroeg signalering.

In de regio heeft een ontwikkeling plaats gevonden. In 2017 waren er nog scholen die hoogbegaafdheid niet erkende, maar dat is nu wel echt voorbij. Iedereen weet dat deze leerlingen er zijn en dat deze leerlingen ook gezien moeten worden.

Bij de betrokkenen rondom de overgang van vo naar wo viel het kwartje direct. Ook uit zorg omdat in die leeftijdsgroep de situatie ernstig kan worden als het niet goed gaat met een kind.

Een deelnemer vraagt; Gaat het gemakkelijker om een doorgaande lijn door te voeren als de kinderopvang bijvoorbeeld in een IKC zit?

Ja, dat gaat meer vanzelfsprekend. En daar is ook de bso bij betrokken, dat is ook een belangrijke partner. Zo organiseert een bso in Amstelveen extra activiteiten voor deze doelgroep, zoals schaaklessen.

Een deelnemer vraagt; En de route langs koepels van het wo? Dat is wellicht nog een interessant parallel pad, anders gaat iedereen dat opnieuw regionaal uitvinden.

Goed voorstel, zeker een mogelijkheid om te kijken naar een landelijk pad.

Een deelnemer vraagt; Binnen het netwerk HB-specialisten zitten veelal specialisten die ook een eigen praktijk hebben. In Amsterdam kijken we hoe we inzichtelijk kunnen maken waar welke expertise aanwezig is, zodat mensen elkaar kunnen vinden. Hoe doen jullie dat?

Goede referenties komen op de website. Mensen kunnen daar ervaringen uitwisselen. Het netwerk gaat ook via via en mensen wisselen uit wat wel of niet goed werkt. Dat is ook het doel van het netwerk, dat mensen na een sessie met elkaar blijven spreken. Wat dat betreft maakt Corona dat erg lastig. Het netwerkelement is nu lastig.

Een deelnemer vraagt; Kun je wat vertellen over Elementa?

Elementa bestaat uit 1 fte onderwijs en 1 fte jeugdzorg en wordt ook door beiden gefinancierd. Er zitten nu 12 tot 15 leerlingen vanuit het po. Dit zijn leerlingen die thuiszaten of vastliepen. Elementa is echt een school, waar digibende (voor het vo) opvang is. Aanmelden voor Elementa verloopt via het samenwerkingsverband, net als de terugleiding naar de scholen.

Oberon

Postbus 1423, 3500 BK Utrecht
t 030 230 60 90 | f 030 230 60 80
info@oberon.eu | www.oberon.eu

Utrecht, 10 december 2020
Met subsidie van NRO